

Charta pracovní skupina Základní služby

Verze 2.0 z 5.1.2024; vypracoval Michal Růžička (ruzicka@ics.muni.cz) a kolektiv pracovní skupiny.

1 Úvod

Jedním z hlavních pilířů implementace European Open Science Cloud (EOSC) v ČR je vybudování Národní repozitářové platformy (NRP) pro vědecká data. Jedná se o samostatnou část Národní datové infrastruktury (NDI). Ta má sloužit jako jeden ze základních prvků infrastruktury pro vědecká data v ČR, spolu s prostředím pro ukládání nestrukturovaných dat, výpočetním prostředím a prostředím pro spolupráci.

Pracovní skupina Základní služby (PS ZS) má za cíl definovat základní služby NRP pro efektivní práci s vědeckými daty v ČR. Návrh vychází zejména z potřeb podpory práce s daty definovanými v rámci EOSC Strategic Research and Innovation Agenda (SRIA). Využity byly také další zdroje, např.:

- EOSC Task Forces zaváděné na evropské úrovni,
- RDM témata identifikovaná WG-RDM.cz,
- témata z diskusí kolem PS k ESOC na MŠMT.

Cílem skupiny je analyzovat soudobé prostředí, standardy a trendy v každodenní práci s vědeckými daty v ČR, EU a ve světě a na základě toho připravit standardy, politiky, doporučení a návrhy technických řešení Základních služeb NRP, které budou podporovat principy FAIR data (Findable, Accessible, Interoperable, and Reusable Data). Týkat se mohou např. persistentních identifikátorů (PID) a práce s nimi, podpory vyhledávání a zpřístupňování dat, správy uživatelů a identity (Authentication and Authorization Infrastructure [AAI]), podpory plánování správy vědeckých dat (Data Management Plan[ning], DMP), FAIRifikace výzkumných dat apod.

Funkční a kvalitativní požadavky na NRP, definované i ve spolupráci s ostatními PS, budou převážně implementovány PS Architektura národní datové infrastruktury (PS ANDI). Důležitým úkolem PS ZS bude také expertní podpora v oblasti standardů práce s výzkumnými daty v ČR všem zájemcům. Doporučení PS ZS budou pro infrastrukturu závazná po schválení steering committee.

2 Cíle

PS se bude zabývat definicí základních služeb NRP pro podporu práce s (FAIR) daty:

- Služby pro podporu práce s persistentními identifikátory (PID),
- požadavky na služby řízení přístupu a autorizaci uživatelů pro podporu jejich spolupráce přes NRP,
- služby pro podporu plánování správy výzkumných dat,
- služby pro FAIRifikaci výzkumných dat apod.

Konkrétněji se bude PS ZS zabývat např.:

- Požadavky na kvalitu služeb (dostupnost, rychlost, odezva, ...) v NRP.
- Spolupráce na definici funkčních požadavků pro technickou implementaci v NRP s PS ANDI.
- Práce s persistentními identifikátory (PID):
  - Výběr a doporučení konkrétního standardu nebo standardů pro PID.
    - Bude zohledněna kompatibilita s [EOSC PID Policy and Architecture](#).
    - Primárně pro potřeby NRP, ale použitelné i pro „externí“ zájemce o PID.
  - Definice požadavků na práci s PID v rámci NRP (včetně např. možností strojového volání/zpracování, integrace s data managementem apod.).
  - Dlouhodobá podpora/rozvoj PID služeb v rámci NRP (kontinuální podpora pro přidávání nových typů entit, např. softwarové kontejnery, workflows, ..., sledování a adaptace nových technologií).
- Řízení přístupu/autorizace uživatelů pro podporu spolupráce:
  - Definice požadavků na autentizaci uživatelů (např. požadavky na integraci s existujícími národními a mezinárodními systémy AAI v akademické sféře).
  - Definice požadavků na řízení přístupu k datům i metadatům v NRP (např. požadavky na funkce kontroly vlastníka nad sdílením dat).
- Plánování správy výzkumných dat:
  - Definice politik práce s daty v rámci NRP pro různé oblasti (např. PID, zálohování, bezpečnost, ...).
  - Definice služeb pro podporu plánování správy výzkumných dat (např. podpora tvorby DMP, podpora měření FAIR atributů dat v NRP apod.).
- Služby pro FAIRifikaci výzkumných dat:
  - Analýza možností plnění/podpory FAIR principů v rámci NRP (např. dohledatelnost dat přes Metadatový adresář, přidělování PID různým typům entit, doporučené datové formáty apod.).
    - Na základě toho doporučení politik, standardů apod. + doporučení k implementaci v NRP.
  - Definice/doporučení FAIR metrik.

V budoucnu je možné rozšiřovat činnosti PS ZS o další oblasti dle aktuální potřeby.

3 Výstupy a jejich aplikace

Výstupy PS potvrzené steering committee budou závazné pro implementaci infrastruktury a všechny zájemce o využívání jejích služeb.

4 Členství a předpokládání členové

PS je otevřena zájemcům o členství se zkušenostmi v oblasti práce s vědeckými daty a jejich správou na větší akademické instituci – plnění požadavků výzkumníků a výzkumných skupin na práci s daty:

- Ukládání a aktivní zpracování dat (i větších objemů),
- řízení přístupu k datům,
- sdílení s jinými skupinami,
- veřejné publikování zpracovaných dat,

- datové kurátorství – plánování správy dat, metadatový popis, volba vhodných formátů/datové konverze, opatřování PID.

Počet členů PS není omezen. Aktivně spolupracuje s relevantními projekty v ČR, EU i ve světě. V základu volně navazuje na [aktivitu](#) otevřené skupiny [WG-RDM.cz](#). Cílem je získat expertní skupinu reprezentující v maximální míře subjekty pracující s výzkumnými daty v ČR. Organizace PS včetně volby vedoucí/vedoucího a jeho/jejího zástupce/zástupkyně podléhá Statutu a jednacímú řádu PS iniciativy EOSC v České republice.

